

Romano hangos

15re

ROMSKÝ HLAS – ČTRNÁCTIDENÍK ROMŮ V ČESKÉ REPUBLICE

ROČNÍK 16 • ČÍSLO 7 • VYŠLO 16. ČERVNA 2014

zprávy

BRUSEL, Parlament EU – V posledních volbách do Evropského parlamentu uspěli dva romští kandidáti. Jedním z nich je Soraya Post ze Švédska, místopředsdkyně Evropského Fora Romů a Travellerů, která kandidovala na listině Ženské iniciativy. Připomínáme, že jsme nedávno v Romano hangos uveřejnili velmi kritický projev předsedy Evropského Fora Romů a Travellerů Rudko Kawczynského na dubnovém summitu Romů v EU. Druhým úspěšným romským kandidátem do EP se stal Daman Draghici z Rumunska. Před volbami byl tento muž poradcem rumunského premiéra v romských záležitostech a senátorem v rumunském Parlamentu. Kandidoval na listině Sociálních demokratů.

BRNO – O minulém víkendu proběhl v brněnském Bronxu, jak jsou nazývány lokality kolem Cejlu a Bratislavské, festival Ghettofest. Jedním z jeho organizátorů je Alica Heráková, zaměstnankyně Muzea romské kultury. „Chceme, aby se při Ghettofestu potkali lidé, kteří by se jinak nepoznali,“ říká a pokračuje: „Je to jeden ze způsobů, jak narušit předsudky.“ Brňané měli možnost zažít mix hudby, tance, divadla, promítání a třeba i napečené buchty. V provozu byly i pouliční kavárny nebo bazary, romská kuchyně.

CHANOV – Toto místo stále platí za symbol romského ghetta – je zde více uživatelů drog než kdekoli jinde, lidé tady bydlíci mají dluhy vyšší než obvykle a tak podobně. V poslední době tu však začíná probíhat pozitivní změna – především s dětmi a jejich aktivitami. Děti opustily ulice, trénují a vyhrávají, a také sní o tom, že se jednou dostanou do velkých fotbalových klubů. Zasluhu na tom mají trenéři František Nistor a Peter Bažo. Místo v klubu fotbalistů však chlapci mohou získat jedině na základě dobrého chování a známek ve škole. To je příklad hodný následování i pro ostatní města naší české země!

z obsahu

Téma čísla:

Romové a media

strana 3, 4 a 5

Khamoro letos svítilo v Praze

Karel Holomek a Jan Horváth o festivalu

strana 1 a 4

Škola vs. rodina

strana 6

Khamoro svítilo opět pro všechny!

koncert gypsy jazzu (Sebastien Felix / John Intrator Quartet / Francie).

foto: Lenka Grossmannová, z nesbírkové kolekce MRK

Již po šestnácté probíhal v Praze po celý týden od 25. května do 31. května festival romské světové kultury. I tentokrát to byla plejáda nejrůznějších akcí, počínaje tiskovou konferencí, defilé účinkujících v centru Prahy, výstava, a – samozřejmě, spontánní vystoupení romských kapel v různých pražských klubech.

Pořadatelem je Občanské sdružení Slovo 21 a Studio Production Saga.

Khamoro se už stalo nejlepším a nejskvělejším propagací romské kultury pro veřejnost. Je to vlastně svým způsobem nejúčinnější propa-

gace tolerantního a smířlivého ovzduší vůči Romům v české společnosti, kterou tak po různých atavizmech obrací ke kultivovanějšímu projevu.

Jeden člověk vše nezvládne, dovolte tedy alespoň můj dojem ze dvou akcí Khamora, které jsem navštívil. Byla to výstava díla Rudolfa Dzurka v Muzeu Kampa, povětšinou ze sbírek Muzea romské kultury v Brně, které výstavu uspořádalo. Těší nás, že Brno se může po-dílet svojí účastí tím nejlepším, co se v romské kultuře objevuje, v tomto případě pracemi Rudolfa

Dzurka, který dokonale ztvárnil život Romů v jejich smutných i veselých konturách, jak to jinak ani u Romů nejde.

Výstava byla skvělá také svojí atmosférou a početnou návštěvou. Svou přítomností ji také poctila paní Meda Mládková, která v krátkém proslovu poznamenala, že pro dobrou věc je vždy připravena věnovat svoji duši a čas. Poznamenejme, že paní Meda je ta, která Muzeum Kampa se svým manželem „stvořila“.

Přítomní řečníci, kterými byli ministr Jiří Dienstbier a Jiří Pospíšil,

bývalý ministr spravedlnosti, který nyní úzce spolupracoval s paní Medou Mládkovou v aktivitách Muzea Kampa a nyní byl zvolen za europoslance za TOP 09, ocenili přínos takových lidí, jakým byl i Rudolf Dzurko, pro celou kulturní obec, ať už romskou nebo českou.

Druhou a nejreprezentativnější akcí Khamora byl gala koncert v sobotu večer v jedné z hal pražské tržnice.

Dobře se v něm uvedla jediná romská kapela z ČR Ivana Kašpara Hriská a taky jediná, která využívá cimbalu – neodmyslitelné součásti cikánských kapel vyhrávajících na moravském a českém venkově, stejně jako na Slovensku. Pravý, nefalšovaný, tradiční romský folklor.

Fanfara Transilvania z Rumunska už tradičně dokresluje na Khamoru

Ministr pro lidská práva Jiří Dienstbier s Medou Mládkovou.

foto: Lenka Grossmannová, Z nesbírkové kolekce MRK

Pokračování na str. 2

I letos Romové přišli s modlitbou ke sv. Sáře

Každý rok v květnu se schází tisíce Romů především z Francie, Španělska, ale i dalších zemí spolu s četnými neromskými věřícími a turisty v jihofrancouzském pří-

stavním městečku Saintes Maries de la Mer na tradiční pouť k romské patronce Kali Sáře neboli Svaté Sáře. Důležitou složkou pouti je hudba, jejíž různé typy a styly provozují Romové v samotném centru městečka kolem opevněného koste-

la Notre-Dame-de-la-Mer. V jeho kryptě se nachází uctívaná socha Kali Sáry, která je vždy 24. května doprovázena mnohatisícovým průvodem k moři, kde je symbolicky namočena v jeho vlnách. Letos se

na pouť vydal z České republiky kromě některých Romů také historik Muzea romské kultury Michal Schuster.

foto: Michal Schuster, Muzeum romské kultury

zprávy

LITOMĚŘICE – Od roku 1944 byl ve štolách místního vápencového lomu koncentrační tábor, ve kterém vězňové vyráběli motory do tanků pro Wehrmacht. Výrobce byla firma Auto-Union, předchůdce dnešní firmy Audi. V lomu pracovalo na 18.000 vězňů a 4.500 z nich zde zemřelo v důsledku neudržitelných životních podmínek. Upozorňuje na to studie zveřejněná v Německu. Autoři Rudolf Boch a jeho kolega Martin Kukowski jsou specialisté na hospodářské a sociální dějiny, poslední je přímo historikem firmy Audi. Společnost Audi se dlouho výzkumu své vlastní nacistické minulosti bránila. Později však svůj přístup přehodnotila.

CALAIS – Francouzská policie vyklidila tábor imigrantů na severu země. Byli v něm usazeni nelegálně imigranti z Blízkého východu, Asie a Afriky. Úřady se obávaly údajného šíření svrabu a dalších nemocí. S velkým přílivem imigrantů počítá do budoucna zejména Itálie, hlavně na ostrovy Lampedusa a Sicílie. Po úspěchu protiimigračních politických stran ve volbách do Evropského parlamentu lze očekávat, že vlády zemí EU budou proti nelegálnímu přistěhovalectví postupovat razantněji než dosud.

BUDAPEST – V Maďarsku budou mít letos poprvé v historii země příslušníci národnostních menšin možnost volit své lidi do parlamentu i bez získání příslušného počtu hlasů ve volbách. Tito příslušníci národnostních menšin, mezi které patří i romská menšina, nemohou sice v parlamentu hlasovat, mohou se však účastnit jednání, mají stejné platy a mohou radit. Voliči se mohou rozhodnout, zda chtějí volit na základě politických preferencí, nebo na základě své národnostní příslušnosti.

Festival Ghettofest se vrací!

Zároveň s přípravou tohoto čísla Romano hangos v ulicích tzv. brněnského „Bronxu“ probíhá potřetí v pořadí festival Ghettofest. Zatímco na pódiu vystupují taneční soubory a hudební skupiny, na náměstíčku před Muzeem romské kultury funguje venkovní kavárna Platan café. Kromě skvělé zábavy je součástí festivalu i odborná část, diskuze, divadla, dílny pro děti, živá knihovna a také promítání dokumentárních filmů v muzejních prostorách. V dalším čísle Vám přineseme fotoreportáž a články o tom, jak Ghettofest v Brně probíhal. **(nnj), foto: Sabir Agalarov**

Khamoro svítilo opět pro...

Dokončení ze str. 1

Ministr pro lidská práva Jiří Dienstbier v expozici výstavy Rudolfa Dzurka
foto: Lenka Grossmannová. Z nesbírkové kolekce MRK

balkánský styl romské muziky a tentokrát ve zdejším programu přinesla nádherné rytmické balkánské melodie, kterými roztančili celý sál.

Kal Band z bělehradského předměstí přivedla na prkna Khamora něco, co by se dalo označit za cikánský rock zdůrazněný tancem a specificky romským hudebním doprovodem.

Svarta Safirer původem z makedonské Šutky, produkuje muziku celého Balkánu a tak tu zaznívala melodická hudební směs z Bulharska, Řecka i Ruska. Vystoupením v Praze dostály své pověsti skutečného klenotu balkánské exploze, jak je slyšet z jejich názvu.

Olašské hudbě z Budapešti zůstali věrni maďarští muzikanti z kapely Vojana. Jak jinak? O tom nemoh-

lo být pochyby ani na okamžik! Vždyť ve své zemi mají pověst nové olašské produkce.

Kurátorka výstavy Jana Horváthová

foto: Lenka Grossmannová. Z nesbírkové kolekce MRK

Rada vlády pro záležitosti Romů

Vážení čtenáři, v minulém čísle Romano hangos jsme Vám slíbili poskytnout další informace o nedávno jmenované Radě. Jakékoliv další informace o působení Rady Vám průběžně budeme poskytovat, a to tím spíše, že já jako redaktor Romano hangos a autor tohoto článku, jsem byl také jmenován členem Rady.

Nejdříve tedy zveřejňuji jména občanských členů Rady. Stali se jimi: Ján Balog, Bc. Lenka Balogová, Mgr. David Beňák, DiS. (stal se jedním z místopředsedů Rady), František Bikár, Emil Horváth, Mgr. Lucie Horváthová, Martina Horváthová, PhDr. et PhDr. Martin Kaleja PhD., Michael Kocáb, Mgr. Cyril Koky, PhDr. Renáta Köttne-

rová, Mgr. Jan Kudry, Bc. Lúdia Poláčková, Čeněk Růžička, Bc. Edita Stejskalová, Oto Váradi, DiS. a Miroslav Zima.

Členem Rady se stalo i Muzeum romské kultury, a tím také PhDr. Jana Horváthová jako její ředitelka, která před několika dny opět nastoupila do své funkce. Nepochybujeme tedy, že je to silná podpora věci Romů.

Z programu prvního zasedání zůstaly nedořešeny jednak Strategie integrace Romů do roku 2020 a Výroční zpráva Agentury pro sociální začleňování v tom smyslu, že k nim nemohla pro krátkost času proběhnout širší diskuse. Ta nyní probíhá v kruzích, které tyto infor-

mace dostaly, tedy ve značně úzkém a omezeném kruhu. Pokud by kdokoliv z Vás cítil potřebu zajímat se o integraci Romů i Agenturu, zatím v podání vlády, má možnost se obrátit na jmenované členy Rady s dotazy a intervencemi.

O těchto věcech budete jistě informováni podrobněji, neboť v průběhu času těmito tématům budeme věnovat pozornost na našich stránkách i s příslušným komentářem z pera odborníků.

Mohu-li zatím vyslovit názor na šance Rady při prosazování rozumných a žádoucích návrhů do vlády, pak sděluji, že k dosavadní činnosti Rady chovám mírný optimismus.

(kh)

Noc kostelů ve Štramberku se skupinou Cikne Čhave

V pátek 23. května 2014 v rámci každoročně pořádané akce Noc kostelů, proběhlo ve Štramberku jednorázové společenské setkání. Štramberčanům byl nabídnut bohatý program se skromným občerstvením pro každého, kdo přišel.

Motto pro letošní rok bylo: „Nechť jsou světla na nebeské klenbě, aby oddělovala den a noc. Budou na znamení časů, dnů a let.“

Opravdu bohatý kulturní program nenechal bez zájmu nikoho z návštěvníků. Součástí akce bylo

foto: archiv Cikne Čhave

vyprávění biblických příběhů pro děti nebo hudební dílna Svatopluka Němce, kde si mohl každý vyzkoušet hru na africký buben Džembé, kytaru nebo si také zazpívat. V osm hodin večer atmosféru štramberského kostela zaplnili tradiční romské písně a také evangelické písně, které připravili mladí umělci ze souboru Cikne Čhave. Spolu zpívali všichni přítomní! Nechoybělo ani promítání dokumentárního filmu o Přemyslu Porterovi a Olze Fierzové. Po celou dobu otevření kostela ve Štramberku si mohli všichni prohlédnout unikátní výstavu Umění na poštovních známkách Československa a České republiky ze sbírky Vladimíra Bortla.

Veronika Kačová
vedoucí souboru Cikne Čhave
Nový Jičín

Anketní otázka

Je v českých médiích dostatečné zastoupení Romů?

Jak by mediální oblast ovlivnilo větší množství romských novinářů?

Michal Šamko

České Budějovice

Určitě by bylo dobře, kdyby v českých médiích pracovali i romští novináři. Nám Romům by to jistě moc pomohlo, kdyby média informovala o Romech také kladně. V našich řadách je kromě zločinců také inteligence, spousta skvělých sportovců, lékařů, profesorů, manažerů, učitelů, či úspěšných podnikatelů, kteří pracují ve statním sektoru. S vyváženějším informováním veřejnosti by se pohled na Romy ve společnosti určitě změnil a my to hodně potřebujeme. Máme studenty středoškolačky, vysokoškolačky, pracující třídu, rodiny, kterých se česká média neptají, jak se jim žije, proč přišli o práci, jak čelí rasismu a diskriminaci. Romové jsou občané ČR, mají svůj domov a do této společnosti patří stejně jako každý jiný občan.

Ján Čonka

Praha

Romští novináři mohou přinést více ověřených informací z romské tematiky takřka přímo od zdroje. Romové mají bližší přístup k mnoha skvělým lidem, o kterých v řadách českých novinářů není povědomí. Poškození Romové novinářům se stejným původem, v mnoha citlivých případech nebo kauzách více věří, to je fakt. Neznamená to ale, že by se romští novináři měli věnovat pouze romské tematice. Mělo by jich být víc, protože si to prostě zaslouží za to, že mají novinářské poselství.

Eva Cínová

Jablonec nad Nisou

V českých médiích, ale i tisku, je veliký nedostatek romských novinářů, proto veškeré informace o Romech, které jsou psány českými novináři, jsou z 99% neobjektivní a nepravdivé. Více romských novinářů by pro nás Romy znamenalo objasnění různých kauz, hlavně při střetech Romové-Češi. Romští novináři by mohli využívat svého postavení a psát o životě Romů, o jejich radostech i starostech. Větší počet romských novinářů bych určitě přivítala.

Božena Sidorka Cínová

Doncaster, Anglie

No, bylo by jenom dobře, aby i Romové pracovali v českých médiích. Věřím tomu, že taková spolupráce by vychovávala novináře mezi sebou navzájem. Všude jinde ve světě to tak je a novináři nedělají mezi sebou žádné rozdíly.

Lýdia Kottárová

Topolčany, SK

Už jsme zvyklí na to, že jak v tisku tak i v televizních programech Romové jsou vždy zobrazováni v negativním světle. Dokonce už je zvykem, že bulvární tisk si informaci vyložené vymyslí a novináři nepodkládají svoje články skutečnými fakty. Ve výsledku jsou média přeplněná fámami a dezinformacemi mezi členy majoritní společnosti, což má za následek konkrétní dopad na naše vztahy. Právě proto jsem pro, aby v řadách českých novinářů bylo více Romů, jejichž posláním by bylo zobrazovat v pozitivním módu Romy, kteří žijí životy, které by mohly být příkladem i pro členy majoritní společnosti. Jsem přesvědčena, že s romskými novináři by proběhla velká změna ve vztazích mezi Romy a etnickými Čechy a snížilo by se šíření společenské rakoviny, kterou známe pod označením rasismus.

Miroslav Duna

Austrálie

I když v České republice už nežijí hezkou řádku let, přesto sleduji dění v ČR. Co se týče zastoupení Romů v českých médiích, tak je naprosto nedostatečné. A jen Bůh ví, jestli někdy bude. Už v 90. letech měly romské organizace vychovávat a prosazovat romské novináře do českých médií. Dnes by už česká media měla jinou tvář, než jakou vidíme.

Irena Eliášová

redaktorka multikulturního časopisu Kereka, Mimoň

Já myslím, že není. Bylo by zapotřebí více našich romských novinářů. Mladí by se měli učit, víc by měli dbát na vzdělání.

Marco Pillo

hudebník, Slovensko

Nedávno jsem dával příspěvek na FB, kde byla právě řeč o tom, že se nehraje naše muzika v médiích atd. Určitě by nezaškodilo, kdyby bylo více romských novinářů. Jen mám obavu, aby se potom v médiích nehrála jenom muzika například jako Gipsy Koro, a podobně.

Petr Trnka

duchodce, Nový Jičín

Není. Žádného Roma v médiích si nedokážu vybavit. Určitě by to bylo k dobrému! O Romech, jejich životě a problémech by měli v médiích informovat lidé, kteří tomu rozumí.

František Kostlán

redaktor pro server Romea.cz, Praha

V českých médiích je málo Romů a také málo českých novinářů, kteří nejsou slepí vůči tomu, co se ve společnosti děje, a kteří mají dostatek empatie. Novináři (asi nejen v České republice) obecně řečeno prožívají období neprofesionality a neetičnosti. Mnoho předsudků, stereotypů, mnoho nenávisti k Romům mají na svědomí právě česká média. A nemám na mysli jen ta okrajová, ale i ta mainstreamová. Kdyby v této oblasti působilo více Romů, měly by redakce silnější zpětnou vazbu k této tematice a novináři by proto psali objektivněji.

Alena Scheinostová

Praha

Na tuto otázku se můžeme podívat z více úhlů. Být novinářem v ideálním případě znamená mít určitý rozhled, vzdělání, jazykové schopnosti i zdravé sebevědomí, a toho všeho by mezi Romy (ovšem zdaleka ne jen mezi nimi) mohlo a mělo být víc. Být novinářem s sebou v běžné společnosti nejednou nese i určitou prestiž – vzpomeňme, s jakým uznáním hovořila česká veřejnost o „první české novinářce romského původu“ Jarmile Balážové: co na tom, že Balážová zdaleka první romskou novinářkou není, ale stala se díky své profesi v očích neromů „romskou osobností“ a členkou „elity“, a pro Romy pak vzorem a tou, která na komunitu vrhá dobré světlo. A to pokládám také za pozitivní efekt. V rozšíření přípravy romských studentů pro žurnalistickou profesi jsem i pro pokračování programů, jako byly kurzy žurnalistického minima pořádané sdružením Dženo (odkud vzešli mj. Anna Poláková nebo Richard Samko) nebo jako jsou profesní staže v zavedených firmách financované OSF. Co však od romských novinářů očekáváme? Jaksi automaticky se někdy předpokládá, že romský novinář bude zároveň odborníkem na tzv. romskou tematiku, či ještě lépe, že bude proromský. Na jednu stranu je dobře, když například Parlamentní listy vypustí kachnu o nové romské straně a jejím pokladníkovi, který zpronevěřil členské příspěvky, všechna média ji nekriticky převezmou a až Romea prokáže, že jde o zlomyslný protiromský výmysl, jak se stalo před dvěma lety. „Romové se starají o své záležitosti,“ pochválí si běžný spotřebitel médií. Proč ale podvod neodhalil žádný neromský novinář? A musejí zachraňovat situaci jen ti romští? Romští kolegové by se neměli nechat zatlačit pouze k romským tématům. Mezi jejich etnicitou a mírou porozumění okruhům, které se Romů týkají, nemusí být totiž vždy přímá úměrnost. To, že jste či nejste Rom, s sebou nese zvláštní úhel pohledu i znalost kulturního pozadí, ale samo o sobě to nic nevypovídá o vaší schopnosti rozklíčovat problémy sociálního bydlení, vzdělávacích programů nebo pracovního práva atd. Novinářská etika bude zavazovat k tomu být nestranný, což je někdy pro člověka „zevnitř“ komplikované, píše-li o vlastní komunitě. Což platí i pro neromy. Možná romští novináři (zdatní a kvalifikovaní), určitě však větší informovanost o romské kultuře, historii a každodenní realitě chybí především neromským médiím. Nejde tolik o to, zda se na obrazovce či fotografii mihne tvář romského reportéra, i když i to má kladný integrační a emancipační dopad. Jde o to, jaká témata v souvislosti s Romy vybíráme k analyzování, jak o nich píšeme, ale především zda necháváme Romy – naše rovnocenné spoluobčany – se vyjadřovat k tématům obecněspolečenským, etnickým a kulturně neutrálním. Těch dvě stě tisíc lidí má k nim co říci, protože se každodenně dotýkají také jich. Dokud bude platit rovnice „romský novinář = romské téma“, zůstáváme u segregace, i když má fasádu úspěchu.

komentář

Neslušná media

SABIR AGALAROV

Zdá se, že čím více mluvíme o takových společenských fenoménech jako je „romský problém“, „romská kriminalita“, „slušnost Čechů“ a „neslušnost Romů“, tím více prohlubujeme propast, která nás jako lidi rozděluje. V současné diskusi o Romech bez Romů zprostředkované médií se ztrácí osobní kontakt mezi lidmi a vládu nad myšlením přebírá shora řízené nevědě. Toto nevědění je něco jako prázdná reklamní plocha na okraji silnice – lze na ni pověsit cokoli. Příklady mnoha úspěšných lidí, kteří se hlásí ke svému romskému původu ukazují, že nakonec je to intelekt, pracovitost a osobní charisma jednotlivce, podle čeho se lidé navzájem posuzují. Zejména komerční a bulvární média tyto příklady soustavně ignorují a svůj zpravodajský a publicistický prostor věnují výhradně jednoduchým negativním sdělením rozdmýchávajícím zlobu těch, kteří sami nejsou spokojeni se svým životem – tzv. „nepříznivých bílých“. Nejladnější bulvární média vydělávají opravdu špinavé peníze na rozdmýchávání vikendové nenávisti ve svých divácích a čtenářích.

Mediální politika očerňování „černých“ se stala součástí každodenní hygieny pro všechny, kdo si na úkor „ještě horších“ potřebují odpustit vlastní hříchy. Publiku prodáváný obraz uměle vytvořené reality vypadá tak, že Češi žijí zvlášť a Cikáni zvlášť a media vybarvují jejich soužití v těch nejodpornějších barvách. Díky bohu v Česku existují i veřejnoprávní média, která se snaží spolupracovat s nezávislými novináři, dramaturgy, dokumentaristy a režiséry, s cílem rozšířit názorovou nabídku české mediální krajiny. Jedním z pozoruhodných počínů současné české publicistiky je pokus mladého filmaře Tomáše Kratochvíla začlenit se do komunity tzv. „nepříznivých občanů“ se svojí malou videokamerou. Z prostředí cikánského ghetta s jednou z nejhorších mediálních pověstí v ČR, přichází Tomáš s filmem, který ukazuje milé a srdečné romské lidi, jejichž důstojnost strádá v podmínkách, které jim zajišťují majitelé jejich domů – tzv. „obchodníci s chudobou“. Tomáš společně se svými romskými kamarády v průběhu čtyřiceti minut intenzivního dokumentu hledá odpovědi na složité otázky soužití dvou etnik. Dalším pozoruhodným produktem české kultury je film Petra Václava Cesta ven, který se věnuje odpornému společenskému verdiktu, pro který již existuje smutné označení – „společenské vyloučení“. Tato drsná sonda do současného života Romů ukazuje bez kapky servility obrázek toho, co znamená být v České republice Romem. Po své květnové premiéře byl tento film označen za natolik „silný kafe“, že byl zařazen do filmové přehlídky nezávislých filmů na prestižním festivalu ve francouzském Cannes. Oba mediální produkty Vám tedy, milí čtenáři, vřele doporučuji.

Leitmotivem tohoto čísla Romano hangos jsou Romové a média. Zajímal jsem se o Romy, kteří v českých médiích již pracují. Jeden z nich, úspěšný novinář Patrik Banga, mi s omluvou odmítl poskytnout rozhovor, neboť smlouva s Českou televizí mu zakazuje vystupovat v jiných médiích. Zůstáváme bez rozhovoru s ním, ale přejeme mu hodně štěstí a jsme na takové novináře jako je on hrdí. V průběhu psaní tohoto komentáře mě ještě napadla jedna banální ale zároveň geniální myšlenka, že společným cílem všech občanů České republiky a zároveň cílem každého jednotlivce je snažit se o to, aby v naší zemi vyrůstalo co nejvíce výjimečných a tvůrčích lidí, jak mezi „bílými“ tak mezi Romy. Protože jenom lidé, kteří v životě sami sobě něco dokázali, nezávidí ostatním a netrpí nervovým neduhem – nenávistí. Úspěšní lidé si naopak navzájem přejí. Já přeji Vám příjemné čtení Romano hangos.

Cesta ven podle Petra Václava

Cesta ven je dechberoucí příběh, ve kterém se odráží romský osud. Okamžitě reakce publika na skvělý scénář a zpracování fimu slibuje, že česká majorita bude mít konečně opravdu chuť ve svém volném čase nahlédnout do reality romských osudů. Příběh mladé dvojice, která prožívá situaci, je příznačný pro de facto většinu Romů: jsou zadlužení, nezaměstnaní, majoritní společnost jimi opovrhne. Scénář, který vznikl na základě studia reálií, vypráví příběh, v němž hrdinové chtějí nalézt poklidný, spokojený život.

Zrealizovat takovou, na první pohled normální touhu, je ovšem v současné době pro romský pár téměř nadelidskou zkouškou. Film se zamýšlí nad pochopením nešťastných lidských osudů, kteří prošli pastákem, kriminalem a tvrdými životními zkouškami, ve kterých jednoduše nedokázali obstát. Složitý příběh je odvyprávěn lehce a chytře s jasným záměrem - promluvit divákům do duše a rozbít předsudky. Film se stal součástí prestižní přehlídky filmů ve Francouzském Cannes. Tvůrcem filmu Cesta ven je scenárista, režisér a filmový spisovatel Petr Václav. Hlavní role si ve filmu zahráli David Ištok a Klauďa Dudová.

Veronika Kačová

Pracovní příležitosti pro mladé Romy

Brno – Pracovníkům IQ Roma servisu se podařilo, díky realizaci projektu Učíme se práci a nástrojům aktivní politiky zaměstnanosti, najít zaměstnavatele, kteří ochotně zaměstnali mladé Romy a dali jim tím šanci usilovat o lepší postavení ve společnosti.

IQ Roma servis prostřednictvím Centra poradenství a zaměstnanosti usiluje o zlepšení a sociální stabilizaci životní situace svých klientů, kterými jsou zejména Romové. Z dlouhodobé praxe tohoto Centra vyplynulo, že na okraji chudoby se ocitají již mladí Romové, kteří doposud nedostali u zaměstnavatelů šanci uplatnit své dovednosti. Právě proto vznikl projekt Učíme se práci, který nabízí dlouhodobě nezaměstnaným lidem ze sociálně znevýhodněného prostředí v Jihomoravském kraji soubor aktivit pro získání zaměstnání a zvýšení svých obecných i odborných kompetencí využitelných na trhu práce.

„Je pro nás příjemné slyšet od zaměstnavatelů, kteří na začátku nechtěli dát šanci Romům ve svých firmách a měli velké obavy ze vzájemné spolupráce, jak jsou s novými zaměstnanci spokojeni a mají zájem o další tipy na pracovníky. Věřím, že díky těmto pozitivním zkušenostem bude přibývat zaměstnavatelů, kteří se nebudou obávat zaměstnat pracovníky bez ohledu na romský původ. Možná si to zaměstnavatelé ani neuvedomují, ale můžou tak ovlivnit jejich budoucnost,“ řekla koordinátorka projektu Lenka Maléřová.

Díky zkušenostem pracovníků IQ Roma servisu, odhodlanosti klientů a ochotě zaměstnavatelů tento projekt přinesl v roce 2014 práci již osmi mladým lidem do 26 let.

(nnj), foto: Sabir Agalarov

Lidé v Ostravě-Kunčičkách se podílí na rozvoji lokality

O tom, že ve vyloučené lokalitě se i místní obyvatelé zapojují do přípravy společných aktivit, svědčí i fotbalový turnaj v Ostravě-Kunčičkách.

Ten se uskutečnil 26. 5. 2014 v odpoledních hodinách na fotbalovém hřišti TJ Ostrava-Kunčičky. Kromě místních obyvatel lokality turnaj spolupředávala Diecézní charita ostravsko-opavská a společnost RPG byty, s. r. o. Fotbalový turnaj navazuje na dlouhodobé vedení obyvatel této lokality k zapojování se do rozvoje lokality, kde žijí.

Turnaje se zúčastnilo 80 hráčů, resp. dětí do 17 let. Ti byli v 11 týmech v kategoriích mladší a starší. Hrál se o medaile a také o cenu „fair play“. Fair play cena byla udělena týmu, který nejvíce dodržoval fotbalová pravidla a jeho hra byla bez zbytečného zdržování, či faulování.

Pracovníci Střediska sociální aktivizace Diecézní charity ostravsko-opavské, které v lokalitě působí, si připravili ve spolupráci s obyvateli pro děti i jejich rodiče také řadu soutěží. „Soutěže používáme velmi často to jednak k motivaci dětí, ale především jejich výchově. Ceny jsou jen symbolické a mají děti motivovat k dalším činnostem. Na fotbalový turnaj jsme si připravili spíše pohybové soutěže, které děti mají velmi rády. Jednalo se například o skákání v pytli, házení na cíl apod. Soutěží se zúčastnilo okolo 70 dětí a 30 rodičů,“ uvedla Růžena Dunková, která se za Středisko Horizont podílela na organizaci turnaje.

Středisko sociální aktivizace Horizont se nesnaží pouze o výchovu dětí, ale také motivaci rodičů ke správné výchově dětí. „Výchova dětí je nepostradatelná i ze strany rodičů. Snažíme se různými společnými aktivitami prohloubit vztah dětí a rodičů, vzdělávání dětí ze strany rodičů, ale i jich samotných. Nedá se říci, že bychom byli ve všech případech úspěšní. Ale většinou po delší době vidíme výsledky, které nemají jen krátkodobý účinek, ale ovlivňují život dané domácnosti i celé lokality,“ dodala Růžena Dunková. Slavnostního zahájení se zúčastnili zástupci RPG byty Eva Rydrych, Dr. Ing. Stanislav Svoboda, nechyběl ani zástupce Městského obvodu Slezská Ostrava starosta Ing. Antonín Maštaliř.

Jana Měchová, Diecézní charita ostravsko-opavská

Doba, media a společnost

Dobré jméno mnohých českých médií je dávno pryč. Svoji dobrou pověst ztratila hned na začátku devadesátých let, kdy byla rozprodávána jako všechen statní majetek. V té době se s médii dobře obchodovalo, dala se levně nakoupit a drahé prodat. Podnikatelé své „love“ točili a obírali tak média o dobrou pověst. V mediálním českém světě nastal chaos, redaktoři opouštěli své vydavatele, mezi tím přibývaly další a další nové tituly, narůstala konkurence, rivalita a honba za penězi. Serióznost a pravdivé informace byly ty tam, vyhledávaným artiklem se staly kauzy, senzace, pomluvy, polopravdy, lži, smyšlené zprávy a hon na lidi. Bulvár, ten se stal největším konkurentem všech médií, je nejžádanější a nejčtenější.

Novináři se v současné době významným způsobem podílí mimo jiné i na formování demokratické společnosti. Jejich vliv je skoro nemožné, lidé mediím slepě důvěřují, zákony jim daly naprostou svobodu a stanovit mediím limity nebo

ohrožit jejich existenci je skoro nemožné. Jak se jedná o Romy, tak novinářská etika jde stranou, lež se prezentuje jako pravda a lidi tomu naprosto důvěřují. Media se vyjadřují už k čemukoliv a svojí moc používají i k manipulaci lidí. Už rozhádali celou společnost a nyní působí ve státě tak, jako totalitní režim v minulosti. Moc mají pevně v rukou a zákony jsou na ně krátké. Velkou mírou se podílí i na zhoršování obrazu Romů ve společnosti. Redaktoři se zaměřili jen na kritiku a pravdu o životě Romů a jejich problémy skoro neprezentují. Dalo by se říct, že Romům vyhlásili válku. Svědčí o tom i titulky, které naštvou celou společnost, a které paušalizují a hlásají kolektivní vinu: „Romové zase útočili“ nebo „Česká dívka byla pořežána romskou menšinou,“ ve skutečnosti však šlo o jednoho viníka, anebo se jednalo o smyšlený případ. V takových situacích se ještě nestalo, aby se média Romům veřejně omlula. Romové jim za to nestojí, na

druhou stranu i díky médiím, Romové nežijí v ČR svobodným a občanským životem. Podléhají celospolečenskému nátlaku, odporu a nemohou s tím nic dělat. Někteří pisálkové ani nestojí o důvěru společnosti, o Romech podávají i nepravdivé a neověřené informace a autoritu si pěstují tím, že štvou společnost proti Romům. Musím však říct, že ne všechna media a novináři se tak chovají. Přesto si ale myslím, že je vhodné přistupovat k některým médiím s rezervou a s dávno osvědčeným rčením: „Důvěřuj, ale prověřuj!“ K tomuto sloganu by dobře posloužila i romská media a jejich názor na stejné romské kauzy vyvolané českými médii. Slovo by měli dostat také samotní Romové. Pro čtenáře by to byla jistě zajímavá situace, mohli by si vybrat, komu věřit a komu ne. Možná by se chtěli i sami dopátrat pravdy a když by zjistili, že mediím jde jenom o prachy, určitě by mnozí lidé změnili názor na Romy.

Gejza Horváth

Loňský rok očima terénních pracovníků z Karviné

Uplynulý rok 2013 pracovníci zahájili svou práci v terénním programu obohacení o poznatky z dobrovolné konzultace kvality v prosinci 2012, kdy zapojovali do praxe v terénní službě inovativní prvky pro zkvalitnění služby.

Jejich snahou bylo pracovat jednodušeji a efektivněji. Tento záměr se dařilo brzy plnit. Velký důraz byl kladen na intenzivní depistáž terénu v Karviné – Novém Městě. Zde se jednalo o zviditelnění detašovaného pracoviště, kdy byla pozměněna provozní doba.

Dnes terénní služba působí na ulici Gustava Morcinka již čtyři dny v týdnu. Tato změna zapříčinila, že se dané pracoviště dostalo uživatelům do povědomí. Ve spojitosti s touto problematikou byl také realizován propagační reklamní spot v regionální televizi Polar, jehož prioritním úkolem bylo službu dále zviditelnit, a to zcela zdarma.

Tyto aktivity umožnily terénním pracovníkům poskytovat službu většímu množství zájemců o soci-

ální službu, kteří projevovali zájem a spadali do cílové skupiny. Zafungoval jakýsi „místní informační kanál“, kdy uživatelé informovali ostatní obyvatele části Karviné-Nové Město a ti o službu opravdu jevilí značný zájem.

V rámci navázané spolupráce s vydavateli časopisu Romano hangos pracovníci Kontaktu Karviná prezentovali službu a vystala možnost zdarma získávat pravidelné množství výtisku tohoto časopisu. Pracovníci časopis distribuují v lokalitě Karviná – Nové Město spolu s letákem o službě. Tato kombinace zajišťuje upevnění povědomí o službě.

Zájemci a uživatelé o časopis jeví zájem, neboť tematika v něm uváděná je jim přirozeně blízká. Pokud jim je pracovníky v terénu k časopisu přidán i leták s informacemi o službě, je to velmi vhodná, rychlá, jednoduchá a fungující varianta, jak zviditelnit službu.

Je samozřejmostí, že se pracovníci nezaměřovali pouze na propa-

gaci samotné služby, ale především na podporu uživatelů. Problematika byla totožná s posláním a cíli služby.

Především byl řešen nežádoucí „sociální mix“ tří propojených problematik. Kombinace zadluženosti, nezaměstnanosti a nestabilního bydlení byla hlavní náplní u 95 evidovaných uživatelů.

Z popisovaného průběhu služby za rok 2013 vyplývá, že vynaložená aktivita celého týmu sociální služby Kontakt Karviná na propagaci služby přinesla velmi dobrý efekt. Ve spojení s provedenou přípravou prací s uživateli zajistila potřebnost služby pro danou cílovou skupinu občanů ohrožených sociálním vyloučením žijících v Karviné.

Pracovníci budou i nadále usilovat o kontinuální proces intenzivní terénní sociální práce za účelem dalšího zkvalitňování služby ve prospěch uživatelů. Pevně doufáme, že prospěch naší práce je přidanou hodnotou pro zkvalitnění života ve městě.

Bc. Vít Goryl, DiS.

Vzpomínky na rozhlas

Samozřejmě, že je v českých médiích minimální zastoupení Romů. To, jak mají Romové možnost nedostatečně ovlivňovat mediální prostředí, můžeme vidět v realitě. Majoritní média vysílají zkrácené a často neověřené informace, které mají za následek velmi negativní postoj k Romům. Pokud nedostanou Romové možnost pracovat v médiích, tak nemůžeme počítat s tím, že se situace změní. Je důležité, aby se naši lidé stali součástí českých médií. Romové budou cítit, že jsou součástí společnosti a Češi, kteří pracují v médiích, se budou muset více zamýšlet nad tím, jak zpracovat příspěvek s romskou tematikou. Příklad z praxe: Když jsem v roce 1998 začala vést redakci romského vysílání O Roma vakeren, tak jsem měla na paměti, že naší povinností je přinášet informace o životě Romů ze všech regionů a tak jsem začala kontaktovat naše regionální kolegy. Když jsem dostávala první příspěvky, které zpra-

covali oni pro O Roma vakeren, tak jsem byla zděšená. Začala jsem jim vysvětlovat, jak mají témata zpracovávat a přímo jsem je navigovala, jak získat informace a kontakty. Skoro celých pět let jsme s kolegy z romské redakce sjížděli celou republiku a zpracovávali témata. Pro nás i naše posluchače to bylo velmi přínosné, neboť Romové, pro které bylo vysílání určené, se stali součástí vysílání a věděli, že se na nás

mohou obrátit. Naši kolegové z regionů postupem času začali zpracovávat témata tak, jako by je točili Romové.... V roce 2005 začala naše redakce spolupracovat s organizací Romodrom, která je zaměřena na terénní práci v ghettech. Společně s kolegyní Marií Vrábelovou jsme se rozhodli zaměřit se na téma: Život lidí ve vyloučených lokalitách. Do této práce se nám podařilo zapojit i jiné organizace, jako například Slovo 21. Společně s Manushema, které jsou součástí Slova 21 se nám podařilo udělat celou řadu akcí....Rodiny se tak měly možnost dostat na školení, jehož součástí byly i akce pro děti. Školení bylo v krásném prostředí a tak maminky i děti měly možnost i relaxovat. Příspěvky, které jsme tam natáčeli, byly vysílány nejen v O Roma vakeren, ale zpracovávali jsme je i pro domácí redakci, která od nás příspěvky přebírala a vysílala je i na Radiožurnálu.

Anna Poláková

O idejos, o medija the e spoločnost'a

O čechike medija imar čirla naša-de peskro lačho nav. Peskro lačho hiros našade takoj andro anglu-ne eňavardeše beršende, rozbi-kende len avka, sar the aver štat-na majetki. Akor andr'oda idejos pes lačhes kšeftinlas le medijenca, denas pes tuňes te cinel a kuč te bi-kenel. O podnikatel'a peske kerenas bare love a le medijenge mosare-nas aleha lengro lačho nav. Andre kaja medijalno sfera pes but mo-sardžas, o redaktora džanas andal o redakciji het u paš ada savoro mek pes zathovenas neve perjo-dika the novinki. E konkurencija barolas a sakoneske džalas ča pal o love. O čačipen andro medija na-šl'ilas avri, imar vakerenas ča pal o kauzi, senzaciji, pal o pletki, the lenas le manušen palal. Le bulvari-star (přetkošna novinki) pes ačhl'as nekbareder konkurentos perdal sa-vore medija, les o manuša kamen the nekradeder les ginen. O no-vinara andre kada adadživesutno idejos moneki ispiden pro nips the meňinen calo demokraticko spoločnost'a. Lengri zor hin bari, o nipi lenge pačan, u o zakoni vaš lenge ačhen a našči lenge vareso te

diktinel, aňi tele te pekel lengri ek-sistencija. A sar džal pal o Roma, ta e žurnalisticko pačiv džal pre sera, o chochaviben pes thovel angal le čačipnaske. O medija imar vakeren pal savoreste u peskra zoraha bon-džaren le manušenca. Rozhalasi-nde imar calo spoločnost'a a and-ro štatos sikhaven peskri zor avka, sar čirla o komuňisti. O medija hine moneki zorale u o čačipena (zako-ni) lenca našči nič keren. Le Ro-men naden smirom, mosaren lenge e pačiv maškar o džene. O redak-tora pal lende irinen ča bibachta-les a o čačipen naphenen, sar dži-ven, the soske avka dživen, the save hin len problemi. Delas bi pes te phenel, kaj le Romenge egirinde avri o mariben. Irinen avka, hoj vaš jekh dženo hine došale sava-re Roma. Titulkos: „O Roma hinke džanas pro gadže“, abo: „Čechiko-na džuvl'a čhingerde o Roma“, ada hin perdal amende nalačhes. O fak-tos has ajso, hoj oda kerdžas ča jekh dženo, abo has oda ča chochavi-ben. Mek pes naačhl'as avka, hoj bi o medija mangelas le Romen, kaj lenge te odmukhen, kaj lenge te prebačinen. Talam o Roma lenge

vaš oda namon, aľe pre aver sera the anglal o medija o Roma nad-živen andre kada štatos avka, sar kampol. The o medija lenge mo-saren o dživipen. O Roma hine tel o „presos“ the našči oleha nič ke-ren. Varesave žurnalisti aňi naba-jinen či lenge vareko pačal, abo na. Pal o Roma irinen ča o chochaviben a peskro nav peske l'ikeren oleha, hoj le gadžen keren upre pro Roma. Musaj tiž aľe te phenel, kaj na sa-vore medija the o žurnalisti ada ke-ren. Me mange aľe the avka gon-doľinav, kaj le medijenge nane so te pačal, kaj len kampol avri te dikhel. Aleske bi lačhes sogal'inenas o ro-mane medija the lengro nazoris pre oja isto kauza, so ande avri o če-chika medija. Avelas bi tiž lačhes, te bi andre kada denas duma the o Roma, te bi šaj vareso phenenas the jon. Oda bi elas interesno situ-acija, manuš šaj peske kidelas avri, kaske te pačal a kaske na. Talam bi avelas the avka, kaj korkore o nipi bi kamenas te rodel avri o čačipen. Te bi džanenas, sar oda čačikanas hin, ta talam „možbic“ bi pro Roma dikhenas the inakšeder.

Gejza Horváth

At' žijou další romské generace!

Během letošního světového festi-valu Khamoro organizace Slovo 21 pořádala čtyřdenní setkání česko-německé mládeže v rámci projektu „Romská generace 2.0: Od proná-sledovaného národa k evropským občanům“, jehož iniciátorem je or-ganizace Khamo Trial z Berlína.

Účastnil jsme se jako vedoucí skupiny písvecké mládeže. Absolvo-

vali jsme různé workshopy, např. v Americkém centru jsme se dozvě-děli více o hnutí za občanské svobody; navštívili jsme Evropský dům v Praze, kde jsme byli sezná-meni s možnostmi a výhodami ply-noucími z členství České republi-ky a Německa v EU. Neměl bych opomenout ani práci ve čtyřech skupinách: video, audio, fotografie

a práce na webu. K velice nabitému programu jsme stihali chodit i na koncerty festivalu Khamoro.

Proč se ale o tomto zmiňuji? Překvapilo mě, že ačkoli většina z účastníků z Česka neovládala anglický ani německý jazyk, přeci se mezi sebou domluvila, a to díky romštině. Ač každý měl svůj dialekt, i přes to všechno mezi nimi byla ochota spolu komunikovat.

Měl jsem radost z toho, že přichá-zí další nová generace hrdých Romů, kteří se chtějí vzdělávat (a není jich málo) a nezapomínají na to, kdo jsou a dokonce ani na svůj jazyk.

Milí čtenáři nezapomínejte, že romský jazyk je taky lingua franca a jeho mluvčí se mezi sebou domlu-ví i ve světě. Závěrem mi nezbyvá než říci to, že fandím dalším gene-racím mladých Romů, aby se nebá-li mít větší sny a cíle než jejich před-čůdci a byli hrdí na svůj romský původ. **text a foto: mantinel**

Samas pro Khamoro

Amari Charita Most poťinda o au-tobusis, ta geľam amare čhavenca, so phiren andro čhavorikano klubos Domino Janovoste, andre Praha pro festival Khamoro. Samas buter sar 60 džene. O drom sas baro, aľe mo-las vaš oda šukariben, so dikhl'am. Perši ačhil'am pro Staromakos, kaj bašavenas o romane bandi andal e Rumunija the Espanija. O čhavo-re sas lošale, hoj dikhle ajso šuka-riben andal amari romaňi kultura.

Pal duj orendar geľam andre Ha-brovka, kaj sas čhavorikano d'ives. Odoj pes šaj khelenas, the šunen-s šukar gil'a the kheliben. Adaj hine o fotki. **text a foto: Jan Horváth**

Byli jsme na Khamoru

Mostecká Charita organizovala vý-let na pražské Khamoro. Autobus plný dětí z janovského sídliště a ne-dalekého Chomutova přicestoval do Prahy. Děti zhlédly naprosto úžas-

né defilé romských skupin na Sta-roměstském náměstí a okusily tak atmosféru pravé cikánské zábavy uprostřed Evropy. Poté jsme jeli na dětský den na takzvanou Habrovku,

kde se celý den soutěžilo, zpívalo a tančilo. Byl to nezapomenutelný den, ze kterého Vám, milí čtenáři Romano Hangos, přinášíme foto-grafie. **text a foto: Jan Horváth**

Džanes romanes?

Romština je příbuzná státnímu jazyku Indie – hindštině. Dnes si při-pomeneme příbuznost některých slov.

Romsky – hindsky – česky

Bal	bál	vlas
Nakh	nák	nos
Kan	kán	ucho
Muj	múj	ústa
Dand	dant	zub
Gav	gav	vesnice
Dar	dar	strach, obava
Ladž	ládž	ostuda
Dori	dorí	šňůrka
Kalo	kálo	černý
Baro	baro	velký
Lolo	lál	červený
Učo	unčo	vysoký
Miro	mero	můj
Jekh	ek	jeden
Duj	do	dva
Deš	das	deset
Biš	biš	dvacet
Dža	dža	jdi
Ma dara	matdar	neboj se
Šun	šun	posluchej
Dikh	dekh	podívej
Džan	džan	běžte

Mi del o Del, kaj te barol the barvaľol amari romaňi čhib, so lakere šukar lava kovľaren o jilo u lakere god'aver lava phundraven e god'i. Mi lakere gule lava ačhaven bachtalo drom maškar o manuša.

Ať dá Bůh, nechť roste a bohatne náš romský jazyk, jehož krásná slo-va hřejí u srdce a jehož moudrá slova otevírají rozum. Ať jeho sladká slo-va staví šťastnou cestu mezi lidmi. **Jan Horváth Döme**

O Roma the Evropsko parlamentos

Načirla sas o volbi andro Evropsko parlamentos. Sar dopel'as, džanas sa-vore. Adaj, Janovoste dživen but the but Roma, kajča te vol'inel sas igen čepo amare manuša.

Soske? Phučavas lendar, soske na džanas te vol'inel? „Soske te džav te vol'inel? Kaj te barvaľon kola Roma, so amen občoren?“ phenenas buter Roma. Hjaba lenge phenavas, hoj so ela dureder amenca, te na ela amen manuša, so vaš amenge pes marena.

O Roma adaj dživen igen phares, nane len but'i, talam savore hine pre socialka. Pro foros nane manuš, so bi ačhelas vaš o Roma. Andro amaro parlamentos tiž nane ňiko, talam pro Evropsko parlamentos na ela ňiko amendar. Gind'om, hoj pes odoj dochudle duj Roma: jekh Romňi andal e Švedija, the jekh Rom andal e Rumunija.

Devla, kana chudena amare Roma god'i, the lena peskeri god'i andro vast? O Roma hine dži tele, napaťan ňisoske the ňikaske. Dikhen ča pre peste. Vaš o gadžikano chochado lav bi varesave bikinenas the peskere da, dades.

O gadže amenca keren, so jon kamen u amen thovas tele o šero. Ama-ri kultura, amari čhib, amaro romipen našľon. So ela amenca dureder?

Sar dživena amare čhavore andre Evropa?

Ňiko pr'oda na gondol'inel. Amare pharipena ňiko na phagerla, amaro dživipen na ela feder, kim korkore amen vareso na keraha. O dživipen džal sig, sig, naužarel pro Roma, kim uštena pal peskero soviben. Imar našťi buter sovas, kampel o šero upre te hazdel u the gondol'inel, so ela dureder. Jekhetane pes te bečel'inel, te chudel paš peste. Te avel jekh pre avreste lačho sar maro. **Jan Horváth**

Romové a Evropský parlament

Jak dopadly nedávné volby do Evropského parlamentu už víme všichni.

Zde, v Janově, žije opravdu hodně Romů. Ptáte se, kolik z nich šlo volit? Je to smutné, ale téměř nikdo. Proč? Ptal jsem se některých z nich a je-jich odpovědi byly smutné, velmi smutné. „Proč mám jít volit? Koho mám jít volit? Mám volit lidi, kteří bohatnou a okrádají nás?“ odpovídala vět-šina. Zbytečně jsem jim vysvětloval důležitost zastoupení Romů – našich lidí, kteří by se nás zastávali z vysokých pozic.

Romům na janovském sídlišti se žije velmi špatně. Mnozí z nich nepra-cují a jen pobírají sociální dávky. Ve vedení města není nikdo, kdo by na-slouchal Romům, v českém parlamentu jakbysmet. Dočetl jsem se, že v Evropském parlamentu nás budou zastupovat dva politici z našich řad – švédská Romka a rumunský Rom. To je dobře!

Bože, kdy naši lidé dostanou konečně rozum a vezmou svůj život do svých rukou, ptám se. Romové se nacházejí na nejnižším stupni společ-nosti, nevěří ničemu a nikomu a jsou schopní za libivé slovo nebo ban-kovku ze strany „bílých“ Čechů udělat cokoli.

Majorita s námi hraje dvojí hru. Na jednu stranu jí vyhovuje naše bíd-né postavení, na druhou stranu nás nenávidí za to, že dráždíme svojí chu-dobou, a vším, co z ní plyne, její oko. Naše kultura, naše romipen a jazyk se pomalu ztrácejí. Co bude s námi dál, lidi? Jak budou žít naše děti?

Nikdo na to nemyslí. Naše starosti za nás nikdo nevyřeší, jen my sami musíme chtít něco s tím udělat. Život jde dál, utíká nám mezi prsty jako písek. Příroda nečeká, až se vzbudíme z tvrdého spánku. Kdo neumí sám sebe vychovat k tvůrčí činnosti nebo k plodné práci, zahyne. Je čas se konečně probudit, držet pospolu, ctít jeden druhého a mít se rádi jako chleba. **Jan Horváth**

Listování v kalendáriu z dějin Romů – 11. díl

(Romové Čech, Moravy a Slezska v časech a nečasech dávných i nedávných)

1967, 22. 3.

V Brně se narodila historička a muzeoložka Jana Horváthová, roz. Holomková. Vystudovala Filozofickou fakultu Masarykovy univerzity. Roku 1991 založila spolu s otcem Karlem Holomkem, Bartolomějem Danielem a s Evou Davidovou Muzeum romské kultury, jehož je od roku 2003 ředitelkou. Podílela se na vedení a natáčení rozhovorů s pamětníky romského holocaustu pro US Holocaust Memorial Museum. Kromě článků v odborném i periodickém tisku a editorské činnosti vydala knižně Základní informace o dějinách a kultuře Romů (1998), Kapitoly z dějin Romů (2002) a Svedectvům starých pohřadnic (2006). Manžel Horváthové Vladimír je kardiologem.

1981, 22. 3.

V Plzni se narodil David Dudáš, který byl po studiu teologie v rumunském klášteře Neamt vysvěcen počátkem roku 2003 v plzeňském kostele sv. Anny na pravoslavného kněze. Tento první romský duchovní u nás pečuje o početnou romskou komunitu, která se sdružuje kolem chrámu Nejsvětější trojice v Rokycanech.

1998, 22. 3.

Ve všech katolických chrámech v ČR byl při bohoslužbách přečten Pastýřský list českých a moravských biskupů k romské otázce.

1963, 25. 3.

V Brně se narodila advokátka Klára Veselá, která se po rozvodu s romským aktivistou a politikem Ivanem Veselým vrátila k rodnému příjmení Samková. Absolvovala Právnickou fakultu Univerzity Karlovy a studijní stáže v USA a v Kanadě. V letech 1990-1992 byla poslankyní Federálního shromáždění ČSFR za Romskou občanskou iniciativu, ač není romského původu, a dlouhodobě obhajovala Romy ve věci porušování lidských práv. Tyto aktivity ji přivedly ke stálé spolupráci s budapešťským Evropským centrem pro práva Romů a se štrasburskou Komisí pro lidská práva. Kromě jiných knih je autorkou monografie Romská otázka. Psychologické důvody sociálního vyloučení Romů (2012). Panevropská společnost Comenius jí udělila čestný titul Lady 2010.

1982, 27. 3.

V Praze se narodil zpěvák, skladatel a textař Radoslav Banga, známý pod pseudonymem Gipsy. Ve třinácti letech začal rapovat v pražských klubech. Později se spolupodílel na realizaci projektu Syndrom Snopp. Po vydání sólového alba Ya Favorite CD-Rom a zejména po založení kapely Gipsy.cz prorazil na domácí a postupně také na zahraniční scéně, kde sklízí úspěchy propagací hip-hop s tradiční romskou hudbou. Za album Romano hip-hop získal se svou kapelou cenu Anděla v kategorii objev roku (2007) a v anketě Zlatý slavík cenu v kategorii skokan roku (2008). Jeho bratr Patrik je romským aktivistou a novinářem, který pracuje pro blogovací platformu iDnes a zpravodajský server Romea.cz.

Jana Horváthová

foto: Internet

1966, 28. 3.

Vládní výbor pro otázky cikánského obyvatelstva připravil rozbor, podle kterého byla opatření nařizovaná v Zásadách pro organizování rozptylu a přesunu cikánského obyvatelstva naprosto neúčinná. K vyložení kočování sice nedocházelo, nuceně usazení Romové ale často měnili místa pobytu, fluktovali na příkázaných pracovištích a jejich kriminalita měla vzestupnou tendenci.

1956, 30. 3.

Ministerstvo vnitra vypracovalo Situační zprávu o cikánském obyvatelstvu v ČSR, podle níž žilo na území celého státu odhadem asi 130 000 Romů, z toho 16 000 v českých zemích.

1972, 30. 3.

Při sociologické sekci Ústavu pro filosofii a sociologii ČSAV vznikl mezioborový tým pro romskou problematiku, který se snažil pod vedením Mileny Hübschmannové a Evy Davidové koordinovat komplexní výzkum romské komunity. Činnost týmu, jenž pracoval v několika sekcích, ustala po vydání publikací Ke společenské problematice Cikánů v ČSSR (1975) a Cikáni v ČSSR v procesu společenské integrace (1976).

2000, 31. 3.

Na farním hřbitově v Mirovicích byla odhalena pamětní deska se jmény 189 pohřbených tam vězňů cikánského tábora v Letech.

2010, 31. 3.

Zahájeno řešení projektu Zmapování postojů veřejnosti v ČR k pravicově extremistickým, rasistickým a xenofobním myšlenkám a jejich šířitelům s ohledem na integraci menšin a cizinců.

2010, 31. 3.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy podpořilo v rámci dotačního programu Podpora vzdělávání v jazycích národnostních menšin a multikulturní výchovy mj. následující projekty: Kvalitativní a kvantitativní analýza jazykové situace Romů v ČR (Filozofická fakulta Univerzity Karlovy), Analýza vzdělávacích potřeb romských žáků (Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity), Kurzy romštiny pro pedagogické a sociální pracovníky a veřejnost (Muzeum romské kultury), Zmizeli Romové a Romové dnes (Živá paměť, o. s.), Sociologická analýza přechodu romských dětí ze sociokulturně znevýhodněného prostředí ze základních na střední školy (GAC, spol. s r. o.), Dějiny Romů ve výuce (Romano džaniben), Podpora jazykových kompetencí a historie

romské kultury (Evangelická akademie Praha), Podpora pedagogických pracovníků, kteří se setkávají se sociokulturními specifiky romských dětí (R-Mosty, o. s.).

1997, březen

Obecně prospěšná společnost Nová škola připravila literární a výtvarnou soutěž Romano suno / Romský sen, určenou pro žáky základních škol a dětských domovů. Dává příležitost dětem, které ještě umí romsky, uplatnit tuto dovednost veřejně a popsat svět kolem sebe. Soutěž se s výjimkou let 2008-2009 každoročně opakuje a nejlepší příspěvky z ní jsou publikovány v pravidelně vydávaných sborníčcích Romano suno.

1998, březen

Občanské sdružení Vzájemné soužití, k němuž byly položeny základy předešlého roku po červnových povodních v Ostravě, získalo právní subjektivitu. Pod vedením Kumara Vishwanathana se snaží o tvorbu přátelských vztahů a porozumění mezi romskou komunitou a většinou společností a o zajišťování sociálních služeb v ostravských sociálně vyloučených lokalitách. K nejvýznamnějším činnostem této nestátní neziskové organizace patří její účast na vybudování Vesničky soužití, spolupráce při spuštění projektu Romský policejní asistent a angažování v kauze nedobrovolně sterilizovaných romských žen.

1999, březen

Roma Education Fund v koordinaci s občanským sdružením Romea.cz vyhlásil stipendijní program Roma International Scholar Program, který každoročně poskytuje podporu romským vysokoškolkům v bakalářském, magisterském i doktorandském studiu.

2004, březen – 2005, březen

Nezisková organizace La Strada ČR v rámci projektu Prevence obchodu se ženami v romské komunitě zmapovala situaci v Moravskoslezském a Severočeském kraji a rovněž v hl. m. Praze. Podle výsledného zjištění je naše republika nejenom tranzitní, ale i cílovou zemí zejména slovenských Romek, které přijížděly za vidinou lepší životní úrovně, ve skutečnosti je však kuplíři nutili k prostituci a vystavovali domácímu násilí.

2008, březen – 2009, červenec

Občanské sdružení Slovo 21 realizovalo v několika regionech projekt Dža dureder / Pokračuj pro přípravu romských studentů středních škol ke studiu na vysoké škole. Socioložka Jiřina Šiklová zpracovala v souvislosti s tím stejnojmennou publikaci.

2009, březen

Magistrát města Brna schválil program revitalizace Bronxu. Jedná se o nespisovně nazývaný prostor ulic Cejl, Francouzská a Bratislavská v městské části Brno-sever, ve kterých stojí staré činžovní domy s byty 3.–4. kategorie a ty jsou obydleny 3–5 tisíci obyvatel, z nichž připadá polovina na Romy zatížené nezaměstnaností, chudobou a z toho plynoucí kriminalitou, stejně jako vydané napospas hernám a barům, dýlerům drog, zastavárnám a lichvářům. Současně je uvedeny uliční trojúhelník místem zrodu kapely Gulo čar a taneční formace M Dance Club, sídlí zde unikátní Muzeum romské kultury a ústředí Společenství Romů na Moravě a konečně tu funguje pobočka Armády spásy, volnočasové středisko Drom, sociálně právní poradna IQ Roma Servis a nízkoprahový klub Pavlač (ten pracuje s romskou mládeží podobně jako P. Jiří Rous na své nedaleké faře v Zábřovicích). Všechny uvedené instituce, umístěné buď přímo v Bronxu, nebo v jeho bezprostředním sousedství, snaží se pomáhat všem potřebným a prolomit hranice jejich sociálního vyřazení nebo vykořenění.

1965, 4. 4.

Ve Smižanech, v tamní největší romské osadě na Slovensku, přišel na svět radikální a kontroverzní romský politik a aktivista Ivan Veselý. Po absolvování Vojenské střední školy v Martinu působil jako voják z povolání. Studoval sociologii a pak rovněž romistiku, žádné z těchto studií však nedokončil. Krátce byl místopředsedou Romské občanské iniciativy, odkud však záhy přešel do opozičního Hnutí angažovaných Romů, kde zastával funkci výkonného tajemníka. Dále pracoval v Radě vlády ČR pro záležitosti romské komunity a ve správní radě tzv. Sorosovy nadace Open Society Fund, předsedal redakční radě měsíčníku Amaro gendalos a podílel se na produkci televizního magazínu Romale v České televizi. S bývalou manželkou Klárou spoluzaložil sdružení Dženo.

1952, 5. a 6. 4.

Ministerstvo informací a osvěty zorganizovalo celostátní konferenci o hlavních směrech převýchovy romského obyvatelstva, kde byla mezi přítomnými kulturálními a vědeckými pracovníky poprvé přetřásána myšlenka přiznat Romům status národnosti, a podpořit tak emancipační zřetel před asimilačními.

1924, 7. 4.

Přednosta okresního soudu v České Skalici JUDr. Václav Thon upozornil ministerstvo vnitra na palčivost romské otázky a na nutnost, aby do jejího legislativního řešení zasáhl neprodleně stát.

1971, 7.–12. 4.

V Orpingtonu poblíž Londýna se uskutečnil z podnětu britských, francouzských a tehdejších jugoslávských Romů historicky první romský kongres, na němž byly položeny základy Mezinárodní romské unie / Internacionaľno Romani Unija a který se usnesl na podobě romské vlajky a hymny. Kongresu se zúčastnila delegace českého Sva-

zu Cikánů-Romů ve složení Antonín Daniel, Ladislav Demeter, Miroslav Holomek a Tomáš Holomek a jako host rovněž romistka Eva Davidová. K připomenutí kongresu se slaví 8. 4. od roku 1990 jako Mezinárodní den Romů.

1549, 8. 4.

Moravský zemský sněm přijal protiromské usnesení a napřesrok je v doslovném znění znovu opakoval: „Cigánů aby do země pouštěno nebylo a žádný na gruntech (=statcích) svých aby je netrpěl, a chtěli-li by své vůle užívatí, aby jim bráněno bylo.“

1775, 8. 4.

Císařský reskript Marie Terezie, který zakazoval vystavovat pasy Romům, vydávajícím se za bylinkáře, znalce koní nebo za kramáře se sklem. Pokud takové pasy vlastnili, měli být jejich držitelé zatčeni a ztrestáni za potulku.

1930, 8. 4.

Obecním úřadem ve Svatobořicích zmanipulování obyvatelé tamní romské osady odeslali ministerstvu sociální péče žádost, aby se mohli odstěhovat do jiných obcí, kde by našli lepší prostředky k obživě, důstojnější bydlení a příležitost ke školní docházce svých dětí.

1958, 8. 4.

Usnesení politického byra ÚV KSČ O práci mezi cikánským obyvatelstvem v ČSR, jehož cílem bylo odstranit kočovný způsob života Romů, trvale je usídlit a zařadit do práce, postarat se o zlepšení jejich zdravotní situace a hygienických podmínek. Počítalo se s tím, že uvedené prostředky budou napomáhat procesu ústředně řízené asimilace, spojené se zákazem užívat romštinu a s omezováním všech romských kulturních aktivit. Pro ministerstvo vnitra z tohoto usnesení vyplývalo jednak připravit legislativní normu k likvidaci kočování, jednak v součinnosti s národními výbory zajistit evidování kočovných a polousedlých Romů. Ministerstvo zdravotnictví se mělo postarat o zjištění celkového zdravotního stavu a podat návrhy na zlepšení péče o romskou populaci. Ministerstvu školství a kultury usnesení uložilo vypracovat směrnice o výchově a vyučování romských dětí.

2001, 8. 4.

Občanské sdružení Athinganoi se u nás připojilo k oslavám Mezinárodního dne Romů jednak zorganizováním pietního aktu v Letech, který byl věnován památce obětí romského holocaustu, jednak uspořádáním reprezentačního plesu v Národním domě na Smíchově, kde vystoupily kapely Romano Rat a Gulo Čar a taneční skupina M Dance Club.

2002. 8. 4.

Okresní soud v Ústí n. Labem vynesl historicky první rozsudek nad lichváři, kteří půjčovali peníze na nesplatitelný úrok a násilně je pak vymáhali od dlužníků ze sociálně vyloučené Matiční ul. Tři tzv. úžerníci byli uznáni vinnými z trestného činu vydírání a porušení domovní svobody a odsouzeni na základě svědeckých výpovědí jednotlivých postižených k veskrze nepodmíněným trestům. **Ctibor Nečas**

O vyhaslé hvězdě...

Jednoho dne, kdy jsem zrovna měla den volna, rozhodla jsem se zajít do nákupního centra podívat se po nových botách. Věděla jsem přesně jaké chci, ale žádné takové jsem ve výlohách nepotkala. Chtěla jsem černé a lesklé. Hledala jsem je po různých butikích, ale nikde nebyly, a tak jsem se s prázdnou vracela domů.

Na zpáteční cestě jsem si řekla, že bych si mohla na chvíli odpočinout na lavičce, kde zrovna svítilo sluníčko. Rozhlížela jsem se kolem, jestli náhodou neuvidím někoho známého. Když jsem se otočila na pravou stranu, setkala jsem se s pohledem velmi krásného člověka, který se na mě podíval. V momentě, když spatřil můj pohled na sobě, otočil se. Byl to velice zajímavý okamžik, kterému jsem se vevnitř zvláště pousmála.

Krátce po tomto okamžiku mě silně rozbolelo břicho. Bolest propukla velice náhle a tak nečekaně. Dostávala jsem silné křeče, bylo mi špatně. Chtěla jsem se postavit a pokusit se dojít nějak domů, kde bych si mohla rychle vzít prášek

proti bolesti nebo nějaký obklad, jenže od okamžiku, kdy jsem se postavila na nohy, jsem si nepamatovala vůbec nic...

Probudila jsem se až v nemocnici. Byla jsem silně vydešená, protože jsem si nic nepamatovala a nevěděla, co se mi vlastně stalo. Kolem sebe v místnosti jsem viděla jen různé lékařské přístroje, které monitorovaly moje základní životní funkce. Děsně mě bolela hlava a nemohla jsem se ani zvednout. Nutně jsem cítila potřebu dostat od někoho vysvětlení, co na nemocničním lůžku vlastně, zcela bezmocná, dělám. Po chvíli se mi podařilo zvednout z lůžka a vykročila jsem směrem ven, jenže moje nohy mě neudržely a já jsem upadla na zem. Zřejmě jsem udělala velký randál, kterého se všimli sestry a lékař, kteří mě přispěchali zvednout. Položili mě na postel a já zcela vyčerpaná upadla do hlubokého spánku, jako malé dítě...

Asi po čtyřech hodinách jsem se zase probudila a viděla, jak vedle mě na křesle pospává mladý člověk, kterého jsem viděla naposledy na

lavičce. Když jsem se hlasitě posunula na posteli, tak se ihned probudil a usmíval se. Přistoupil ke mně a představil se jako Adam. Byl to mladý pohledný muž, s krásnými velkýma očima. Jeho vlasy byly hnědé a obličej krásně snědý. Povyprávěl mi, jak jsem se do nemocnice dostala, o tom, jak jsem upadla a nebyla nějakou dobu při vědomí a jak mě ihned odvezl svým autem do nemocnice. Nevěřila jsem svým vlastním uším a jen zírala na něj, jako by to byl mimozemšťan. Neměla jsem slov, nevěděla, co říct a tak jsem jej objala a poděkovala.

Objal mě také, pak mě posadil na kraj postele a povykládal mi každý detail, jak jsem se dostala do maléru. Nemohl mě tam nechat bezmocně ležet. Celou dobu jsem se mu dívala do očí, které měli takovou jiskru, jakou má málo mužů. Nemohla jsem se od něj odtrhnout pohledem. Bylo už dávno po návštěvních hodinách, ale Adam tam se mnou stále byl. Byla jsem trochu nervózní, měla jsem výčitky, že se mnou ztrácí čas a posílala ho domů. Říkala jsem, že jej bude určitě hledat rodina, ale on mě neposlouchal. Nakonec do nemocničního pokoje vběhli moji vystrašení rodiče. Uklidnila jsem je, že to byl nejspíš úpal na sluníčku.

Později jsem se dozvěděla, že mě chtějí lékaři ještě několik dní nechat v nemocnici na pozorování. Uškodila jsem si víc pádem než sluníčkem, měla jsem z něj lehký otřes mozku. Přestože už večer mě přestala bolet hlava, cítila jsem v celém svém těle lehkou únavu. Druhý den ráno jsem se ale opět necítila dobře. Musela jsem také zavolat do práce a oznámit, že budu pár dnů na nemocenské...

Sestřičky mi daly nějaké prášky a ujistily mě, že brzy budu v pořádku. Vůbec jsem si nevšimla, že jsem vůbec nic od všerejšího dne nejedla. Bylo to tím otřesem, ze kterého pramenilo i nechutenství. Museli mi zavést do žíly flexu a trochu „nakrmit“ fyziologickým roztokem. Musím uznat, že se o mě všichni hezky starali. Nehledě na to, bylo mi strašně líto sebe samotné. Nevěděla jsem, co všechno mi

ještě budou doktoři dělat, jen kvůli tomu, že mě bolí hlava. Nikdy jsem v nemocnici předtím totiž nebyla a tak jsem opravdu nevěděla, co mám čekat. Udělalo se mi tak smutno, že mi začaly téct slzy... A v ten okamžik do místnosti vešel můj nový kamarád Adam.

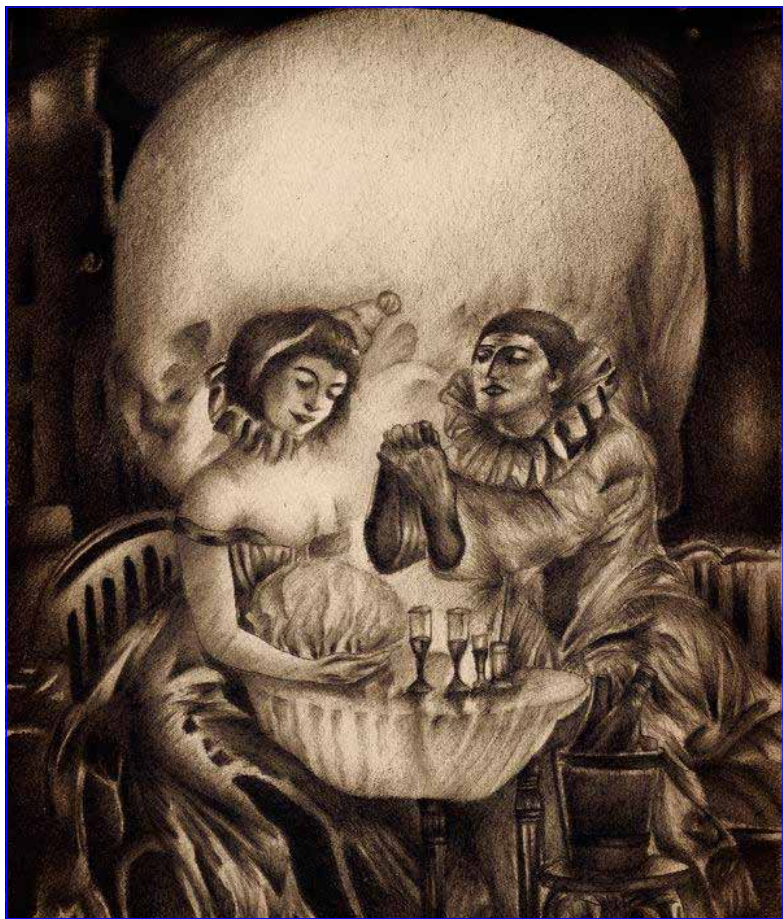
Mile mě pozdravil a sedl si ke mně, stíral mi slzy a prosil, abych přestala plakat. Chtěl vědět, co mi řekli doktoři... Najednou den, který začal tak smutně, se obrátil v jeden z nejkrásnějších dnů mého života. Povídali jsme si a zjistili, že toho máme spolu hodně společného. Snažil se mě rozesmávat a bavit mě, i když jsem měla slzy na krajíčku. Chodil za mnou každý den a po každé něco s sebou přinesl.

Dny ubíhaly jeden za druhým. Byly to bezmála dva týdny, když mi doktor oznámil, že mě budou operovat. Našli mi prý patologický útvar na mozku, který by mě mohl ohrozit na životě, pokud nepodstoupím operaci. Nemohla jsem tomu uvěřit. Lékaři mi vysvětlili moji situaci a já jsem začala hrozně plakat. Říkala jsem si v duchu: „Proč zrovna já? Nikdy mi nic nebylo a teď najednou toto... Za co? Co jsem komu udělala?“ Nevěděla jsem, co mám dělat, nemohla jsem si najít místo a nedovedla se uklidnit. Chovala jsem se jako malá holka, prosila Adama, aby mě odvezl domů. Představa, že se mi někdo bude šfourot v mozku, byla pro mě nepředstavitelná.

Večer jsem zavolala domů a řekla, že jim potřebuji něco důležitého říct. Adam byl svědkem všeho. Ano, tento cizí člověk, který mě jen ná-

hodou zvedl ze země, byl mi po celou dobu mého utrpení nejbližším příbuzným... nebo andělem? Já nevím. Ani nejlepší kamarádi ani nikdo z rodiny nebyl se mnou tak často jako on. Vzal si kvůli mně dovolenou. Byl opravdovou oporou v mém nejtěžším období. Den, kdy měla proběhnout operace, jsem byla strašně nervózní. Máma s tátou a můj starší bratr Dominik mě uklidňovali, říkali, že všechno dobře dopadne. Prostě říkali všechno, co se obvykle v takových okamžicích říká. Já jsem se ale strašně bála. Poslouchala jsem je, snažila jsem se jim věřit, ale někdo mi moc chyběl. Byl to Adam. Nikde jsem ho neviděla a byla jsem z toho ještě víc nervózní než z blížící se operace. Už zbývala jen hodina a Adam nikde. Potřebovala jsem ho obejmout, byl mojí berličkou, mojí nadějí a jedinou vírou, že vše dopadne dobře. V ten okamžik jsem byla na sebe naštvaná, že jsem mu uvěřila, všem jeho slovům, že mě neopustí...

Po šesti hodinách jsem ležela zpět na svém lůžku. Když jsem otevřela oči, tak jsem spatřila Adama v bílém lékařském plášti a s jeho jmenovkou. Chvilí jsem myslela, že jsem umřela a že Adam je anděl. Točila se mi hlava a byla jsem hodně zmatená. Říkala jsem si, že když jsem neumřela, tak asi spím a všechno se mi jen dá. „Adame?“ zašeptala jsem mu. On se sklonil k mojí hlavě a zašeptal do ucha: „Jsi v pořádku, hvězdičko, odpočiň si.“ To byl příběh o mém štěstí v neštěstí a o tom, že když zhasíná hvězda, rodí se Lásky. **Lucie Kačová**

Může škola nahrazovat špatně fungující rodinu?

Stav nyní a dřív

Roste počet lidí na sociálním dně, lidí bez dostatečné pravidelné obživy, bez domova, bez budoucnosti. Mezi nimi je i velký počet mladých, dokonce mladistvých. Minulý režim tento jev neznal. Byla povinná školní docházka, jejíž nedodržování bylo pro rodiče dítěte postižitelné tresty. Každé dítě po absolvování základní školní docházky muselo dále pokračovat a získat alespoň zaučení, jež trvalo dva roky, a potom pracovat. Práce byla povinností praceschopných občanů a byla pro každého k máni – byť bez ohledu na individuální dispozice a zájmy. Kriminalita byla podstatně nižší, závislost na drogách a alkoholu a také zjebrání nebylo na veřejnosti běžným jevem.

Kdo za to může

Odpověď bezdomovce, s níž souhlasím: “Hlavní vinu na bezdomovectví má náš stát. Nezaměstnanost, bezperspektivnost, růst sociálních

rozdíků, podpora nesolidarity silných se slabými, kteří v naší demokracii podléhají v konkurenci.”

Demokracie u nás slouží jen silným. Kdo jsou ti slabší? Ti, kdo nedostali ve výchově, někdy i geneticky, dostatečný základ pro úspěšný start a cestu životem v naší společnosti. Děti z nefungujících rodin, děti bez rodin z ústavní a často pěstounské péče. Chybí jim pevná opora, citový svazek od útlého dětství, jistota, ten pevný bod, ze kterého lze pohnout zeměkouli.

Skoro vždy chyběla láskyplná mateřská osoba, skoro vždy alkohol, drogy, špatní společníci pomohli ke dnu. Chybí jim motivace k práci, vůle, sebekázeň. Pobyť na ulici mění osobnost, po dvou letech už je resocializace těžká, ulice rapidně zhoršuje psychické i tělesné zdraví.

Škola očima mladých

Podle výzkumných pohovorů s mladými bezdomovci zjistili

pracovníci Univerzity Karlovy, že škola v jejich životě měla až podivuhodně bezvýznamnou úlohu. Nebavila je, nemotivovala, nenalezli výrazný vzor v některém učiteli. I když někteří mohli dobře učivo zvládat, neměli zájem. Záškoláctví bylo časté. Vesměs mívali špatné známky z mravů. Ze své učitelské praxe to mohu potvrdit. Když jsem sledovala pozdější životní dráhu dětí ze špatně fungujících rodin, vesměs špatných žáků, pro které škola málo znamenala, byla ta dráha neúspěšná, i když neskončili třeba jako bezdomovci. Vesměs jim víc záleželo na získání kladného vztahu od spolužáků, někdy i uklízečky, někdy učitelky. Chtěli být uznáváni a milováni, když to domov nedával. Ale ani ve škole právě tohle nenacházeli – spíš lhotejnost, odmítání a trestání.

Škola může nahradit rodinu

Tragédie ztroskotaných životů mladých lidí z nedostatku spoleh-

livé citové vazby a opory v rodině musí skličovat každého učitele mateřských školek, základní školy, ba i vyšších škol, zejména učňovských. Dítě takto postižené a jeho rodinu či prostředí, které má rodinu nahrazovat, by měl učitel, případně asistent, se snažit co nejlépe poznat, usilovat upřímně o získání jejich důvěry tak, aby dítě i rodinu přesvědčil o svých přátelských úmyslech a rodinu o dobrých stránkách jejich dítěte.

Snažit se o spolupráci: dítě, máma, táta, učitel. Snažit se o využití všech vlastností, skutků dítěte ve škole, za něž je lze pochválit. Ať jsou rodiče sebesthorší, poukazováním na klady jejich dítěte je lze vždy získat pro spolupráci se školou, vzbudit zájem o jejich dítě.

Stát se trvalým přítelem dítěte i rodičů. Škola musí vytvořit prostředí, kde jsou vždy rodiče a blízcí dítěte vítáni, kde může dítě pobývat i odpoledne co nejdéle, dělat si pod laskavým vedením úkoly,

hrát si, sportovat, kde cítí zájem o sebe, kde má zajímavou činnost, která je baví, která je do školy přitahuje. Nedopustit šikanu, nešetřit pochvalami za pomoc, dobré aktivity atd., téměř vyloučit trestání.

Pomáhat individuálně ke zlepšení prospěchu dítěte v těžkých předmětech, aby přestalo patřit mezi ty nejslabší ve třídě. Zkrátka proměnit mu školu v přátelské místo od rána až do večera a jeho rodičům či pěstounům také. Samozřejmě, že to chce ředitele a učitele, kteří takovou školu, s takovým posláním, svým úsilím tvoří. Vytvořila ji u nás se svými spolupracovníky Helena Balabánová v Ostravě, koncept měl v hlavě také např. švýcarský waldorfský pedagog Daniel Wirz. Pravděpodobně je i u nás škol s tímto programem a cílem víc.

Prosím pedagogy se zkušenostmi a plány v tomto směru, aby mně o nich napsali. Můžeme se o ně vzájemně podělit. **Eva Dobšíková**
evadobsikova@seznam.cz

Muzeum romské kultury

Bratislavská 67, 602 00 Brno, tel.: 545 571 798

e-mail: media@rommuz.cz, www.rommuz.cz

MHD: tram. 2, 4, 11, zast. Tkalcovská, tram. 3, 5, 9, zast. Dětská nemocnice

Program na ČERVEN 2014

OTEVÍRACÍ DOBA V NEDĚLI PRODLOUŽENA DO 18⁰⁰ (poslední vstup v 17¹⁵)

VÝSTAVY

Svět bez hranic. Romové a sport

Výjimečné osobnosti. Silné příběhy. Sportovní úspěchy, překonané překážky i bolesti. To jsou Romové a sport v Muzeu romské kultury. Interaktivní výstava představuje dosud nemedializované téma romských sportovců, kteří úspěšně reprezentovali a reprezentují naši zemi. 20. 3.–21. 9.

Cikánský mýtus

Výstava pohlednic a dobových fotografií odhaluje protiklad mezi autentickými zobrazeními života Romů a romantizujícími stereotypy, které si o nich vytvářela majorita. 8. 4.–21. 9.

STÁLÁ EXPOZICE

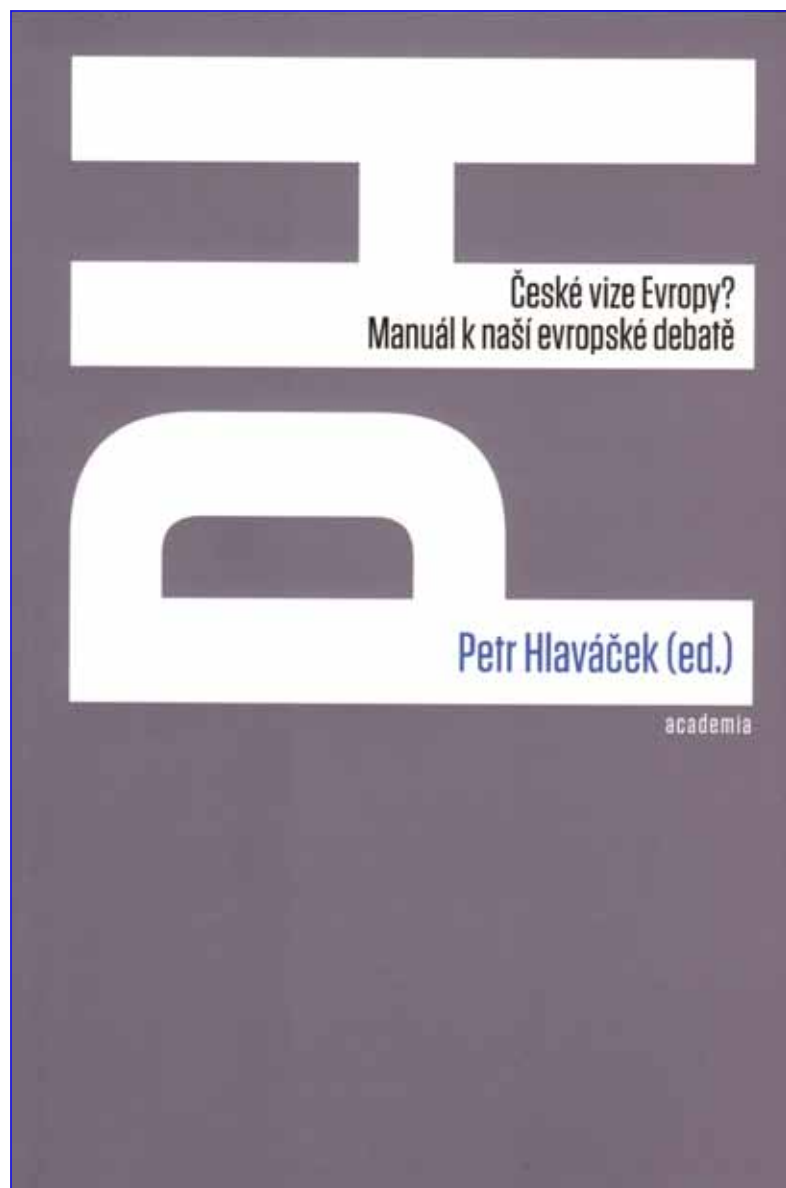
Příběh Romů. Přijďte odhalit příběh Romů a jejich kultury na pozadí světových dějin od počátků po současnost.

AKCE

Závěrečná besídka školního roku a vyhlášení výsledků projektu „Změniš svoji budoucnost?“

Závěrečná besídka je akcí pro rodiče a děti, které navštěvují Muzejní klub a chodí na doučování do Muzea romské kultury. Letos proběhne kromě kulturního programu také vyhlášení výsledků projektu „Změniš svoji budoucnost?“, jehož partnerem je organizace Společná budoucnost – Jekhetane Avindo. 30. 6. od 16. hodin

Otevírací doba • po a so zavřeno • út–pá 10–18, poslední vstup 17¹⁵ • ne 10–18, poslední vstup 17¹⁵

Mezi 46 autory se objevuje i náš redaktor Karel Holomek, který oceňuje Evropu jako jedinou šanci pro Romy. Čtěte!

Vydávání Romano hangos podporuje Ministerstvo kultury České republiky

ROMÁNI GÍLI 7.roč.

26. 7. 2014 od 14:00 - do 21:00
V prostorách Letního kina ul. Pekárni, Olomouc

Hudební skupiny:

Gipsy Náklo, Gipsy Bacht, SRNM - Jiří Somsí, Gipsy Rytmus, Práha-Prostějov, Gipsy Bend-Babylon - Uničov, SRNM - Závore NZDM - Olomouc

Taneční soubory:
Ternore SRNM - Olomouc, Terne čaja Hodonín, Khale jakha - charita Olomouc, ECCE-HOMO - Sternberk, Tereční programy - statutární město Olomouc Karika-Miriklo

Vstupné: dospělí 50 Kč, mládež 20 Kč

Poladatelé: SRNM Olomouc
Akci podpořilo: Ministerstvo kultury České republiky
585 154 296 604 31 74 90 olomouc@srm.cz

Adresa redakce Romano hangos a Společenství Romů na Moravě

**Bratislavská 65a,
Brno 602 00
tel.: 545 246 673
www.srm.cz**

**číslo účtu:
27-488570217/0100**

Předplatné Romano hangos

příjmení, jméno:
název organizace:
adresa, PSČ:
e-mail: telefon:
počet objednaných výtisků:
způsob platby: ☐ hotově ☐ složenkou
☐ bankovním převodem bez faktury; variabilní symbol:
☐ bankovním převodem na fakturu

vyplněný formulář zašlete na adresu:

Romano hangos, Bratislavská 65a, Brno 602 00.

Komerční banka Brno-město; číslo účtu: 27-488570217/0100

cena předplatného pro rok 2014 je 280 Kč